

Zprávy

VEDECKÁ ČINNOST A KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA V PUBLIKÁCIACH
prof. PhDr. Ondreja Kondáša, DrSc.
(K nedožitém 72. narodeninám.)

27. septembra 1930 narodil sa v Nižnej Kamenici na východnom Slovensku jeden z najvýznamnejších slovenských psychológov, ktorého meno sa navždy zapíše do kroniky našej vedy ako priekopníka klinickej psychológie.

Už počas štúdia na prešovskom gymnáziu bol známy medzi spolužiakmi pre výborný prospech i účasť na kultúrno-spoločenských akciách a súťažiach. Hoci pôvodne uvažoval o troch odboroch VŠ štúdia (medicína, chémia a psychológia), napokon sa rozhodol pre poslednú možnosť a tak pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1955, a ktorá bola jeho Almou Mater po dlhé roky profesionálneho, odborného i vedeckého života (v roku 1962 kandidát psychologických vied, 1968 docent, 1978 doktor vied, 1982 profesor).

Prvé pracovisko v Psychiatrickej liečebni Veľké Leváre mu poskytlo široký priestor pre počiatkové výskumné sledovania kognitívnych procesov u pacientov s rôznymi psychickými poruchami, pre rehabilitačno – reedukačné a psychoterapeutické pôsobenie, vytváranie komunitného liečebného systému, ktorého súčasťou bola ergoterapia, biblioterapia, psychoterapia a liečba prostredím (In: Psychológia v zdravotníctve 1954 – 1958). V tom čase opísal niektoré oblasti uplatnenia klinickej psychológie v rehabilitačnej liečbe duševne chorých a alkoholikov. Z psychodiagnostickej oblasti sa zaujímal o rečové prejavy psychotikov, podrobne analyzoval podnetové slová v asociačnom experimente (1962), sledoval čítanie duševne chorých a možnosti výberu vhodnej literatúry pre duševne chorých (1958). Z oblasti pedopsychologického výskumu sa zaoberal psychológiou odmeny a trestu (1963), hodnotením lží u mládeže (1955), otázkami formovania mravných predstáv u detí staršieho školského veku, komplexnejšie podanými v knihe „Fantázia, pravda a lož u dieťaťa“ (1957) a aplikáciou psychoterapie u mládeže (1964).

Z teoretických prác najznámejšou sa stala aplikácia psychologickkej koncepcie/teórie učenia v psychoterapii (1962) a jej knižné podanie „Podiel učenia v psychoterapii“ (1964, je

jeho kandidátskou dizertáciou vydanou tlačou). Otázky duševnej hygieny v nemocničnom prostredí a psychologické prístupy v liečebno-preventívnej starostlivosti (1962) postupne rozpracovával, až našli konečnú podobu v ucelenej, koncepcijnej podobe v „Konceptii klinickej psychológie“ (1971).

Pôsobenie na Katedre psychológie FF UK v Bratislave obsahovalo etapu externého vysokoškolského učiteľa, riadneho odborného asistenta (1960 – 1967) a docenta, vedúceho Katedry psychológie (1971 – 1985), univerzitného profesora (1982 – 1995) a vedecko-pedagogického pracovníka. Popri výberových prednáškach pre posledné ročníky štúdia psychológie prednášal psychopatológiu, klinickú psychológiu, psychodiagnostiku dospelých a psychoterapiu a reedukáciu.

Vo vnútornom členení katedry bol iniciátorom pre vznik oddelenia klinickej psychológie a zasadzoval sa pre systém stáží a cvičných klinických pracovísk pre študentov. Tieto vznikali vďaka jeho dobrému prístupu k poslucháčom, obsadzujúcim miesta v zdravotníckych zariadeniach (Nitra, Pezinok, Veľké Leváre, Veľké Zálužie, Hronovce, Kremnica a ďalšie), ktorí bez nároku na mzdu vykonávali cvičných klinických asistentov. Neskôr bol externým vedúcim Kabinetu klinickej psychológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (ILF, IVZ), kde vykonával prednáškovú činnosť, organizoval PGŠ kurzy a atestácie psychológov (1983 – 1990). V posledných rokoch (1995 – 1999) pôsobil aj na Katedre psychológie Fakulty humanistiky Trnavskej univerzity v Trnave, kde prednášal predmety psychoterapia a psychológia zdravia. Od konca r. 1999 potom na Katedre psychológie FF UCM v Trnave, kde prednášal poruchy psychického vývinu a psychopatológiu, pričom pôsobil aj ako vedúci katedry, člen Vedeckej rady UCM a garant odboru. Aktívne sa zasadzoval o akreditáciu tamojšieho pracoviska.

Pri plnení pedagogických úloh a formovaní nových psychológov mu významne pomáhali bratislavské výskumné a aplikačné psychologické pracoviská, akými boli Psychologický ústav FF UK, Ústav experimentálnej psychológie SAV, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a ďalšie. Od začiatku pôsobenia na katedre prispieval do „Sborníkov FF UK – Psychologica“, v ktorých sa trúbila jeho odborná profi-

lácia. V tom čase sa začali tvoriť odborné monografie, skriptá, učebnice, neskôr učebnice s celoštátnou pôsobnosťou, nakoľko psychológia na Slovensku nemala veľa vlastných publikácií, nehovoriac o špecializovaných učebniciach.

Tak vznikla prvá učebnica „Klinická psychológia“ (1977), v rozšírenom vydaní a väčšom náklade (1980), ktorá bola preložená do poľštiny a ukrajinčiny, Discentná psychoterapia (1969, 2. vyd. 1973), Psychoterapia a reedukácia (1985 a 1989), Psychodiagnostika dospelých (1990 a 1992), State z klinickej psychológie (2002). Boli a ostanú stavebnými kameňmi pre klinických psychológov, dopĺňované odporúčanou literatúrou, kde spoluautormi boli aj psychológovia z praxe: „Psychológia pri ošetrovaní chorých“ Kondáš, Ličko a kol. (1973 a 1978), „Psychológia v liečebnej rehabilitácii“ (Kondáš, Heřmánek, 1976), „Tréma – strach zo skúšky“ (1979), „Psychohygiena všedného dňa“ (1981, 1985), „Iracionalita a jej hodnotenie“ (Kondáš, Kordačová, 2000) a ďalšie.

V roku 1975 v rámci prestavby jednodobového štúdia psychológie na vysokej škole s jednotným celoštátnym plánom výučby ako vedúci katedry spolu s kolegami pripravili postgraduálne vzdelávanie, ktorého počiatky pre poradenských psychológov zo školského rezortu začali v roku 1979/1980.

Klinickí psychológovia v tom čase cestovali za takýmto druhom školenia do Prahy na Inštitút, mali príležitosť aktívnejšie sa zapájať systémom postgraduálneho štúdia v spomínanom Kabinete klinickej psychológie ILF v Bratislave od roku 1983. Jeho vznik, odbornú náplň a vedenie inicioval prof. dr. O. Kondáš, DrSc., a v tejto funkcii zotrval až do roku 1989/1990. Každoročne poriadal dva týždenné kurzy klinicko-psychologického vzdelávania, pričom psychológovia v rezorte zdravotníctva mohli získať atestáciu v odbore ako špecialisti pre výkon prác v zdravotníctve.

Kabinet klinickej psychológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov mal za úlohu doškolovať aj lekárov, farmaceutov a iných odborných pracovníkov (logopédi, špeciálni pedagógovia, biochemici a pod.) v klinickej psychológii, v najnovších poznatkoch psychologickéj vedy vo vzťahu k jednotlivým psychosomatickým ochoreniam a možnostiam psychoterapeutického pôsobenia. V spolupráci s ďalšími kolegami realizoval O. Kondáš aj výskum etiky a deontológie zdravotníckeho pracovníka (1985).

Jeho angažovanosť v Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV bola naplnená činorodou prácou a prítomnosťou na väčšine zasadnutí v predsedníctve, v sekciách (dlhoročný predseda Sekcie klinickej psychológie), rovnako aj na konkrétnych podujatiach. Nechýbal na psycho-

logických zjazdoch, odborných seminároch, ktoré odborne pripravoval a viedol, a príspevky s kolegami spracoval do zborníkov (Kondáš, Vonkomer, 1971, Psychodiagnostické a didaktické testy 1986). Zúčastňoval sa na zasadnutiach Slovenskej lekárskej spoločnosti v sekcii VNČ, psychiatrie, alkohológie, ale i sociálnej psychiatrie, pediatrie a gerontológie. Veľa pracovných povinností mu vyplývalo z obsadenia významných funkcií: spomínaný expert Ministerstva zdravotníctva za klinickú psychológiu, člen Komisie expertov MŠ ČSR a SSR, predseda Grantovej komisie pre vedy o človeku (VEGA), člen komisie pre pedagogiku a psychológiu vedeckého kolégia SAV, predseda komisie pre udeľovanie titulu DrSc., predseda 2 habilitačných komisií, predseda štátnicových komisií a ďalšie členstvá, napr. v domácich i zahraničných vedeckých radách a redakčných radách odborných časopisov (Československá psychológia, Psychológia a patopsychológia dieťaťa, Protialkoholický obzor, Child and Family Behavior Therapy, Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, Behavioural Analysis and Modification a i.).

Rozsiahlu publikačnú činnosť profesora Kondáša možno rozdeliť do niekoľko oblastí:

1. Riešenie teoretických otázok klinickej psychológie v prístupoch aplikácie teórie učenia a teórie podmieňovania do psychoterapeutickej praxe. Rozpracovanie teórie učenia v psychopatológii 1962 a v alkohológii (1961, 1970).
2. Konceptno-rozvojové vízie a programy klinickej psychológie na Slovensku publikoval priebežne (1968, 1971) s presadením do praxe „Konceptie klinickej psychológie a konceptu klinicko-psychologického nálezu“, záväzného pre psychológov zamestnaných v zdravotníckych zariadeniach. Zostavil plán rozvoja psychologických služieb na jednotlivých úsekoch liečebno-preventívnej starostlivosti a podporoval rezortné výskumné projekty klinických psychológov, z ktorých nemalú časť oponoval. V podstatnej miere sa týmto zlepšil status klinického psychológa. Neskôr sa zúčastňoval na legislatívnych úpravách a novelizácii Vyhlášky Mzd.
3. Azda najproduktívnejšie bolo jeho pôsobenie v oblasti psychoterapie. Už v roku 1966 je dopisujúcim členom medzinárodnej Spoločnosti pre rozvoj behaviorálnej terapie so sídlom v USA, kde absolvoval výcvik v metódach kognitívno-behaviorálnej terapie. Neskôr bol členom Pracovnej skupiny pre rozvoj psychoterapie v socialistických krajinách. Prednášal hlavne o psychoterapii na sympóziách a konferenciách aj v blízkyh štátoch (Poľsko, Nemecko, Maďarsko, Rakúsko). Významná bola jeho spolupráca aj so psychológmi So-

vietskeho zväzu, s ktorými si vymieňal odborné skúsenosti (Lurija, Leontjev, Mjasiščev, Smirnov, Cvetkovová a ďalší).

V roku 1970 založil Skupinu pre discentnú psychoterapiu v rámci SPS pri SAV, prostredníctvom ktorej sa v neskorších rokoch (1974 – 1978) organizovali skupinové výcviky pre klinických psychológov a lekárov v behaviorálnych a relaxačných technikách. V tejto súvislosti nemožno mu uprieť prvenstvo na Slovensku, dokonca aj v Čechách, v kognitívno-behaviorálnom prístupe v psychoterapii, a to ako v teoretickej, tak aj v prakticko-aplikačnej rovine. I keď jeho prvé publikácie čerpajú z výskumov I. P. Pavlova, v ktorých ozrejmujú reflexologický prístup, zdôrazňoval vždy jedinečnosť osobnosti a potrebu akceptácie komplexného prístupu v psychoterapii. Je autorom discentnej psychoterapie s použitím metódy systematickej desenzitizácie na rôzne druhy psychických ťažkostí, s osobitným zreteľom na odstraňovanie neurotických porúch u detí (strach, tréma, zajakavosť, tiky, dyslexia), pričom vypracoval niektoré originálne metódy (metóda tienenia a d.). Nemožno opomenúť ani príspevok uvedeného prístupu k terapii schizofrénie. Z historického hľadiska je dobre pripomenúť si, že discentná paradigma „homo discens“ – človek, tvor neustále sa učiaci – a discentná psychoterapia (tj. psychoterapia učením) prof. Kondáša je vlastne slovenským „dvojčatom“ v tom čase paralelne vo svete nastupujúcej kognitívno-behaviorálnej teórie a terapie.

V americkom behaviorizme sa zaujímal o Wolpeho princíp recipročného útlmu, o prvky sociálneho učenia v diele Lazarusa, o oblasť kognitívno-behaviorálneho prístupu, resp. o princípy racionálno-emočnej behaviorálnej terapie a Ellisove iracionálne presvedčenia. Rovnako rád citoval v psychoterapii francúzskych lekárov a psychológov J. M. Charcota, P. Janeta, P. Pinela, T. A. Ribota, ako aj odborníkov z Ruska Korsakova, Leontjeva, Mjasiščeva, Pavlova, Sečenova, Vygotského, Rožnova či z iných štátov. Študentom vykladal o Adlerovej individuálnej psychológii a jeho psychoterapeutickej škole, podobne ako o Maslowovi, Rogersovi a logoterapii V. E. Frankla, a to v čase, keď títo autori neboli prijímaní oficiálnymi kruhmi. Osobitne si na tieto vystúpenia pamätajú absolventi jeho psychoterapeutických výcvikov, kde bol väčší priestor na odovzdávanie bohatých terapeutických poznatkov a skúseností.

4. V oblasti psychologickéj diagnostiky pracoval s metódou slovného stereotypu (1961), publikoval Asociačný experiment (1962, 1979, 2000), Obrázkovo slovníkovú skúšku a metó-

du podrobnej analýzy psychického vývinu detí predškolského veku ako pomôcky pre zaškolenie detí predškolského veku. Jeho dotazník KSAT (1973) na odhalenie miery klasických strachov, sociálno-situačnej anxiety a trémy je v klinickej praxi široko používaný. Analyzoval aj poruchy reči a možnosti ich nápravy reedukačnými a psychoterapeutickými postupmi (Psychologický prístup k teórii balbuties 1972) a vypracoval Program na prekonávanie stresu – PROPRES (1986) s diagnosticko-terapeutickým zámerom. Jeho spolupráca s n. p. Psychodiagnostické a didaktické testy bola na viacerých úrovniach, ako predkladateľa nových diagnostických pomôcok, oponenta psychometrických kritérií v klinickej diagnostike. Najpregnantnejším dielom s kolektívom českých a domácich autorov je v tejto oblasti publikácia „Psychodiagnostika dospelých“ (1992).

5. V užšie zameraných problémových okruhoch klinickej psychológie to bola rehabilitácia duševne chorých a psychologické prístupy pri ošetrovaní chorých. Tieto slúžili najmä stredným zdravotníckym pracovníkom ako publikácie postgraduálneho doškolovania. Otázky alkoholizmu a iných toxikománií rozoberal z hľadiska teórie učenia až po psychoterapeutické postupy, vrátane hľadania účinných faktorov psychoterapie v liečbe alkoholizmu a odporúčania pre pacientov (Priateľstvo s alkoholom, 1957). Jeho dlhoročná spolupráca s hlavným alkohológom Slovenska, MUDr. T. Miššikom, CSc. a s expertom pre duševné zdravie prof. MUDr. J. Pogádym, DrSc., ako aj účasť v redakčnej rade časopisu Protialkoholický obzor obohacovala jeho odbornú činnosť. Platí to aj pre jeho neformálne, odbornopriateľské kontakty s viacerými zahraničnými kolegami (napr. C. M. Franks, K. Popielski, J. Brožek, S. Kratochvíl a mnohí iní).

6. Osobitou kapitolou odbornej činnosti tohoto produktívneho autora bolo jeho psychologické pôsobenie smerom na širšiu verejnosť prostredníctvom početných populárnych článkov, vystúpení v televízii, v rozhlase a tvorbou jednoduchších textov na podporu a posilnenie zdravia formou psychohygienických opatrení. V čase najtvorivejšieho odborného zápasu posilňoval ambície klinickej psychológie v praxi, aby zosúladoval koncepčné úlohy s bežnou praxou.

Presne spočítal odborné články a vedecké štúdie publikované doma a v zahraničí za roky tvorivej práce nie je ľahké. Sumárny pohľad do bibliografie autora hovorí o 5 knižných a 5 metodických monografiách v rozsahu 1473 strán (1 preložená do ukrajinčiny), cca 130 vedeckých štúdiách (11 v zahraničí a 25 so spoluautormi),

80 odborných článkoch, 11 TV scenároch, 2 skriptách (1 v spoluautorstve), 3 VŠ učebniciach (2 v spoluautorstve), 3 VŠ príručkách (2 so spoluautormi – dovedna vyše 800 strán učebnicového textu), pričom 1 učebnica bola preložená do poľštiny, o 15 výskumných štúdiách typu projektov a množstve citácií, počnúc citáciami v početných diplomových a doktorandských prácach jeho absolventov.

Komplexná vedecko-pedagogická, odborná a psychoterapeutická činnosť prof. PhDr. Ondreja Kondáša, DrSc., je tak bohatá, že si zaslúži úprimný obdiv a uznanie. Dni a hodiny strávené v škole medzi poslucháčmi psychológie boli striedané četbou odborných článkov, kníh, písaním množstva recenzií, odborných posudkov alebo priateľských listov. Oddych na chate v Limbachu býval oddychom tvorivým, s ustavične víriacimi novými myšlienkami a tvorbou ďalších projektov na zlepšenie aktuálnej situácie v psychológii, osobitne klinickej. Bol to človek hlboko ľudský, s orientáciou na riešenie problémov, výborný psychoterapeut, rigorózný a náročný oponent i pedagóg, principiálny, avšak priateľský kolega so zmyslom pre humor i fair-play, so suggestívnou prednáškovou činnosťou a do posledných chvíľ s vysoko pozitívnym, kamarátskym vzťahom k študentom. Bol jedným z mála „bezpartajných“ vysokoškolských profesorov za čias totality v našich podmienkach a požíval úctu i dôveru tých, ktorí rovnako ako on nedokázali spolupracovať s oficiálnym duchom vtedajšej doby. Mal rád poéziu, prírodu, deti a priateľské, neformálne stretnutia s úprimnými a charakternými ľuďmi. Rozmer a sila jeho osobnosti, prirodzená autorita, tvorivý a optimistický duch v kombinácii so špičkovou odbornosťou a povestnou náročnosťou vzbudzovali zavše i nevôľu, a tak optimizmus a humor využíval aj na zvládanie záťažových životných situácií. „Svoje nároky si nosím všade so sebou, pretože mi záleží predovšetkým na kvalite (za čo ma mnohí nemajú radi)“, hovorieval (PaPĎ. 4/2000). Obdivuhodný bol nielen jeho široký záber odbornosti, ale i skromnosť v uznaní svojej osobnosti. Neprial si, aby k jeho životným jubileám boli poriadané „oslavné konferencie“ a príhovory. Mal rád život, ktorý žil činorodo a dynamicky a na dotazy, kde sa v ňom berie toľký optimizmus a veselosť, odpovedal s úsmevom slovami, že „Kresťan má byť radostný“. A to aj napriek tomu, že sa mu nepodarilo naplniť svoj sen o vybudovaní súkromného psychologického sanatória. Keď ukončil svoju poslednú publikáciu (State z klinickej psychológie, 2002), začal písať svoje pamäti. Z nich sa zachoval len úvod, ostatné dopíše život, možno jeho blízki priatelia. Jeho posledné myšlienky odozneli v referáte na konferencii v Modre – Harmónii necelé dva týždne pred náhlou smrťou.

Odišiel v tichu uprostred dynamických univerzitných povinností 9. mája 2002. V bratislavskom krematóriu sa s ním rozlúčila manželka, dvaja synovia, štyri vnúčatá, blízka rodina a bohatá obec slovenských psychológov, lekárov a psychoterapeutov s konečným ocenením človeka útlej postavy, ale veľkolepého, tvorivého ducha.

J. Stempelová, J. Kordačová

Výberový prehľad vedeckých publikácií a výstupov

Knižné publikácie a metodické príručky

- Kondáš, O.: Fantázia, pravda a lož u dieťaťa. Martin: Osveta 1957.
- Torok, I., Entner, L., Kondáš, O.: Priateľstvo s alkoholom. Zdravotnícke aktuality, Zv. 25. Bratislava: Slovenský ústav zdravotníckej osvety 1957.
- Kondáš, O., Torok, I.: Psychológia v rehabilitačnej starostlivosti. Bratislava: Vyd. Obzor 1958 a 1968 (reprint 1970).
- Kondáš, O.: Psychológia odmeny a trestu. Kapitola do celoštátnej učebnice „Pedagogická psychologie“ (red. T. Pardel). Praha: SPN a Bratislava: SPN 1963, 124 – 139.
- Kondáš, O.: Emotivita. Kapitola do učebnice E. Guensberger a kol.: Všeobecná psychiatria a základy medicínskej psychológie. Bratislava: SPN 1963 a 1973, 233 – 252.
- Kondáš, O.: Vôľové konanie. Kapitola do teže učebnice, s. 285-307.
- Kondáš, O.: Podiel učenia v psychoterapii. Bratislava: Vyd. SAV 1964 (kandid. dizertácia 1962).
- Kondáš, O.: Discentná psychoterapia. Bratislava: Vyd. SAV 1969 (1973 2. vyd.)
- Kondáš, O.: Kapitoly z klinickej psychológie. VŠ skriptá. Bratislava: Rektorát UK 1969.
- Kondáš, O.: Psychológia v zdravotníctve. Kapitola do učeb. textu D. Kováč a kol.: Psychologická propedeutika. Bratislava: SPN 1969, 190 – 198.
- Kondáš, O., Vonkomer, J. (Ed.): Psychológia a zdravý vývin osobnosti. Bratislava: n.p. Psychodiagnostika 1971.
- Kondáš, O.: Škála klasickej, sociálno-situačnej anxiety a trémy – KSAT. Bratislava: Psychodiagn. a didakt. testy, n. p., 1973.
- Kondáš, O., Ličko, a kol.: Psychológia pri ošetrovaní chorých. Martin: Osveta 1973 a 1978.
- Kondáš, O., Heřmánek, S.: Psychológia v liečebnej rehabilitácii. Martin: Osveta 1976.
- Kondáš, O.: Klinická psychológia. VŠ učebnica. Martin: Osveta 1977 a 1980.
- Kondáš, O.: Asociačný experiment. T-159. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p., 1979.

- Kondáš, O.: Tréma – strach zo skúšky. Bratislava: SPN 1979.
- Kondáš, O.: Chviljovania – strach pred viprobyvaniam. Kiew: Izdat. Radjanska škola 1981 (preklad monografie).
- Kondáš, O.: Psychohygienu všedného dňa. Martin: Osveta 1981 a 1985.
- Kondáš, O.: Obrázkovo-slovníková skúška. Manuál a predloha (spolupráca M. Pukačová a akad. mal. Pelikánová – Bartošová). Bratislava: Psychodiagnostika, n. p. 1982.
- Kondáš, O.: Zajakavosť - psychologický rozbor a terapia. Bratislava: SPN 1983.
- Kondáš, O.: Pozorovacia schéma na posudzovanie školskej spôsobilosti. Bratislava, 1984.
- Kondáš, O.: Psychologia kliniczna. Warszawa: Panstw. Wydawnictwo naukowe 1984.
- Kondáš, O., Kratochvíl, S., Syřišťová, E.: Psychoterapia a reedukácia. VŠ učebnica. Martin: Osveta 1985 a 1989.
- Kondáš, O.: PROPRES – Program na prekonávanie stresu. Bratislava: Psychodiagnostika 1986 a 1990.
- Kondáš, O., Stempelová, J.: Psychohygienu pre vedúceho pracovníka. Bratislava: Ústav vzdelávania pracovníkov Ministerstva priemyslu SSR 1987.
- Kondáš, O. a kol.: Psychodiagnostika dospelých. VŠ učebnica. Martin: Osveta 1990 a 1992.
- Kondáš, O., Kordačová, J.: Iracionalita a jej hodnotenie. Bratislava: Stimul 2000.
- Kondáš, O. a kol.: State z klinickej psychológie. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2002.
- Štúdie**
- Kondáš, O.: K otázke formovania mravných predstáv u detí staršieho školského veku. Pedagogika 8, 1958, 312-321.
- Kondáš, O.: Niektoré otázky uplatnenia klinickej psychológie pri rehabilitačnej liečbe duševne chorých. Čs. psychiat. 54, 1958, 395.
- Kondáš, O.: O čítaní u duševne chorých. Čs. psychol. 2, 1958, 34-43.
- Kondáš, O.: Poznámky k psychoterapii alkoholikov. Lek. obzor 7, 1958, 475.
- Kondáš, O.: K problému indikácie čítania u duševne chorých. Čs. psychol. 3, 1959, 229-241.
- Kondáš, O.: Psychologické metodiky sledovania stavu vyššej nervovej činnosti u duševne chorých. Zborník: Využitie psychológie v socialistickej spoločenskej praxi. Bratislava: Vyd. SAV 1959, 350-354.
- Kondáš, O.: Naše skúsenosti s metódou slovného stereotypu a možnosti jej uplatnenia u psychóz. Čs. psychol. 5, 1961, 257-266.
- Kondáš, O.: Verbálne prejavy pri psychózach a ich psychodiagnostická hodnota. Psychologica, Zborník FF UK XII (I), 1961, 103-125.
- Kondáš, O.: Analýza podnetových charakteristík v protokole asociačného experimentu. Bratislava: Psychologica. Zborník FF UK XIII/II, 1962, 135-153.
- Kondáš, O.: Aplikácia psychologickéj koncepcie učenia v psychoterapii. Bratisl. lek. listy 42 (II), 1962, 299-305.
- Kondáš, O.: K otázke psychologických prístupov v liečebno-preventívnej starostlivosti. Zborník: Psychológia a niektoré otázky súčasnosti. Bratislava: Vyd. SAV 1962, 104-111.
- Kondáš, O.: Niektoré otázky teórie učenia v psychopatológii. Referát na plenárnom zasadnutí SPS. Bratislava: Psychologica, Zborník FF UK XII (II), 1962, 65-80.
- Kondáš, O.: Duševná hygiena v nemocničnom prostredí. Lek. obzor 12, 1963, 6, 321-328.
- Kondáš, O.: Niektoré teoretické a praktické problémy pri aplikácii psychoterapie u mládeže. Zborník: Problémy psychológie dieťaťa a mládeže. Bratislava: SPN 1964, 219-224.
- Kondáš, O.: Princíp interferencie v discentnej reedukácii balbuties a dyslexie. Psychologica, Zborník FF UK XVI (V), 1965, 57-66.
- Kondáš, O.: The possibilities of applying experimentally created procedures when eliminating tics. Studia psychol. VII, 1965, 221-229.
- Olejár, F., Kondáš, O.: Črty osobnosti v osobitne štrukturovanej sociálnej skupine. Čs. psychol. 9, 1965, 464-470.
- Kondáš, O.: An attempt to relearn disturbed association reaction in schizophrenics. Psychologica, Zborník FF UK XVII (VI), 1966, 73-81.
- Kondáš, O.: Experiences in Wolpe's method of systematic desensitization. Referát na II. celoštát. psychiat. zjazde, Brno, 1966.
- Kondáš, O.: Poňatie discentnej psychoterapie. Čs. psychol. 10, 1966, 32-39.
- Kondáš, O.: Súčasný stav a problémy psychoterapie učením. Referát na II. zjazde SPS, Smolenice 1966. Zborník: Súčasný problémy psychológie učenia a výchovy. Bratislava: SPN, 1968, 192-199.
- Kondáš, O.: Teoretické otázky psychiatrickej rehabilitácie. Lekársky obzor 15, 1966, 297-303.
- Kondáš, O.: Wkład psychologii uczenia w rozwój metod psychoterapii. Przegląd psychologiczny 13, 1966, 64-73.
- Kondáš, O.: Reduction of examination anxiety and stage-fright by group desensitization and relaxation. Behav. Res. Therapy 5, 1967, 275-281.
- Kondáš, O.: The treatment of stammering in children by shadowing method. Behav. Res. Ther. 5, 1967, 325-329.
- Kondáš, O.: Tréma ako forma naučeného strachu. Psychol. a patopsych. dieťaťa 2, 1967, 67-77.

- Kondáš, O.: Význam a uplatnenie psychológie v zdravotníctve. Zborník: Psychológia v zdravotníctve a súčasná prax. Martin: Obzor 1967, 22-29.
- Kondáš, O.: Experiment of the shadowing method with children stammerers. *Psychologica* – Zborník FF UK XIX /VII/, Bratislava. 1968, 109-116.
- Kondáš, O.: Pohľad na históriu uplatňovania teórie učenia v psychoterapii. *Čs. psychol.* 12, 1968, 20-26.
- Kondáš, O.: Teória učenia a psychoterapia niektorých porúch u detí. *Čs. pediatrie* 23, 1968, 424-429.
- Kondáš, O., Kratochvíl, S.: Výskum v psychoterapii a niektoré jeho problémy. *Čs. psychol.* 12, 1968, 298-313.
- Kondáš, O.: Model alkoholizmu vychádzajúci z teórie učenia. *Protialk. obzor* 4, 1969, 39-45.
- Kondáš, O.: Shadowing technique in the treatment of stammering and reading disability. Referát na XIX. medzinár. psychol. kongrese v Londýne, august 1969.
- Kondáš, O.: Vývoj terapeutickkej metódy od laboratórneho experimentu po reedukačnú prax. *Čs. psychol.* 13, 1969, 68-71.
- Kondáš, O., Novotný, J.: Katamnesticke sledovanie výsledkov liečby alkoholizmu. *Lekársky obzor* 19, 1969, 563-570.
- Kondáš, O., Pukačová, M.: Metodický príspevok k vyšetrovaniu školskej zrelosti. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 4, 1969, 243-249.
- Kondáš, O.: Psychologické vyšetrenie alkoholikov pomocou MMPI. *Protialkoholický obzor* 5, 1970, 118-119.
- Kondáš, O.: Človek našej doby, duševná hygiena a psychoterapia. In: Kondáš, O., Vonkomer, J. (Eds.): *Psychológia a zdravý vývin osobnosti*. 1971, 35-43.
- Kondáš, O.: Some factors affecting aversion therapy with alcoholics. *Protialkoholický obzor* 6, 1971, 2-6.
- Kondáš, O.: Využitie niektorých princípov discentného prístupu v psychoterapii alkoholikov. *Protialkoh. obzor* 6, 1971, 33-37.
- Kondáš, O.: Modifikácia postojov ako súčasť psychoterapie alkoholikov. *Protialkoh. obzor* 7, 1972, 161-166.
- Kondáš, O.: Princíp implózie v psychoterapii. *Čs. psychiat.* 68, 1972, 123-127.
- Kondáš, O.: Psychologický prístup k teórii balbuties. *Sborník prací: FF UJEP* 17, 1972, 181-192.
- Kondáš, O.: Verbal learning and verbal conditioning in schizophrenics. *Studia psychol.* 14., 1972, 64-70.
- Kondáš, O., Adamovič, K., Habiňáková, E.: Percepčné prejavy mentálne retardovaných detí a niektoré problémy ich reedukácie. *Zborník Mentálna retardácia*. Martin: OÚNZ 1972, 89-98.
- Kondáš, O., Hanzelyová, E., Straková, M.: Bibliografia slovenskej klinickopsychologickej literatúry za r. 1964-1970. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 7, 1972, 357-379.
- Kondáš, O., Ščetnická, B.: Systematic desensitization as a method of preparation for childbirth. *J. Behav. Ther. and Exp. Psychiat.* 3, 1972, 51-54.
- Kondáš, O., Stančák, A.: Vývin a súčasný stav klinickej psychológie na Slovensku v teórii a praxi. *Zborník „Psychológia pri budovaní soc. spoločnosti“*. Bratislava: SAV 1972, 28-37.
- Kondáš, O.: Beiträge der Psychologie zur Psychotherapie. *Psychologica* – Zborník FF UK. Bratislava 1973, 91-98.
- Kondáš, O.: Trendy rozvoja psychoterapie učení. *Čs. psychiat.* 69, 1973, 39-44.
- Kondáš, O.: Použitie metronómu v rámci discentnej reedukácie zajakavosti. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 9, 1974, 545-551.
- Kondáš, O.: Príspevok psychológie k teórii rehabilitácie. *Rehabilitácia* 7, 1974, 195-201.
- Kondáš, O., Ličko, L.: Problémy a perspektívy uplatňovania psychológie v socialistickom zdravotníctve. Referát na IV. zjazde SPS, Košice 1974.
- Kondáš, O.: Prinzipien der Discentpsychotherapie und ihre praktische Anwendung. In: Hausner, M., Kratochvíl, S., Hock, K.: *Psychotherapie in sozialistischen Ländern*. Leipzig, VEB G. Thieme 1975, 147-152.
- Kondáš, O.: K problému hodnotenia lží u mládeže. *Jednotná škola* 10, 1975, 700-706.
- Kondáš, O., Provančík, D.: Psychologické aspekty pobytu pacientov v zdravotníckych zariadeniach. In: Vrábelová, V., Bahna, M.: *Zdravotnícke ústavníctvo*. Osveta 1975, 136-161.
- Kondáš, O.: Averzívna terapia alkoholizmu – niektoré jej teoretické princípy a metodické implikácie. *Protialkoh. obzor* 11, 1976, 1-6.
- Kondáš, O.: Vzťah medzi psychoterapiou, reedukáciou a rehabilitáciou. *Zborník: Uplatňovanie psychologických vied v rozvinutej socialistickej spoločnosti*. Bratislava: Psychodiagnostika 1976, 213-217.
- Kondáš, O., Czader, P., Stempelová, J.: Výcvik v metóde systematickej desenzitizácie. *Zborník ref. V. celostátného psychiatrického sjezdu*, 1976, 47-50.
- Kondáš, O.: Tréma ako osobitný duševný stav. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 12, 1977, 291-300.
- Kondáš, O.: Využitie princípov učenia a podmieňovania v prevencii. *Čs. psychiat.* 73, 1977, 303-306.
- Kondáš, O., Pukačová, M.: Speech Shadowing under the Adaptation Effect Condition in the Treatment of Stammering. *Behavior Therapy* 8, 1977, 274-275.

- Kondáš, O.: Preventívne hľadisko v práci psychológa. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 13, 1978, 3-11.
- Kondáš, O.: Súčasný rozvoj psychoterapie v ZSSR. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 13, 1978, 111-120.
- Kondáš, O.: Experiences from experimental use of group desensitization. *Studia psychotherapeutica* 2, 1978, 18-24.
- Kondáš, O.: Profilaktičeskoje ispol'zovanie discontentnoj psychoterapii. 3. simpozium socialističeskich stran po psychoterapii. Sb. dokladov, Leningrad, 1979.
- Kondáš, O.: Human learning is more complex and fears are more influenced by ontogeny. *Behav. Brain Sciences* 3, 1980, 461.
- Bustinová, L., Kondáš, O.: Redukovanie prejavov nedisciplinovanosti u detí pomocou posilňovania slovnej regulácie vlastného správania. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 15, 1980, 433-440.
- Kondáš, O.: Psychohygienu v práci vedúceho pracovníka. In: Kollárik, T., Perlaki, I. (Eds.): *Psychológia v práci vedúceho*. Bratislava: Práca 1981.
- Kondáš, O.: Verhaltensmodifikation psychischer Zustände als eine Form der prophylaktischen Arbeit des Psychologen. In: Kossakowski, A.: *Psychologie im Sozialismus*. Berlin: VEB (Verlag der Wissenschaften) 1981, 177-182.
- Kondáš, O.: Dvadsať rokov samostatnej katedry psychológie FF UK v Bratislave. *Psych. a patopsych. dieťaťa* 16, 1981, 79-83.
- Kondáš, O., Mikšík, O.: Czechoslovak psychologists in the service of health protection. *Studia psychol.* 23, 1981, 199-204.
- Kondáš, O.: Psychologický pohľad na prevenciu chronických stavov pri bronchiálnej astme. *Lekársky obzor* 31, 1982, 677-683.
- Kondáš, O., Tolmáči, J.: Názory dospelých na požívanie alkoholických nápojov. *Protialkoholický obzor* 17, 1982, 321-331.
- Kondáš, O.: Význam poznávania názorov a postojov k alkoholu pre zdravotnú výchovu. *Zdravotná výchova* 21, 1985, 131-136.
- Kondáš, O., Stempelová, J.: Prínos n.p. Psychodiagnostické a didaktické testy k rozvoju klinickej psychodiagnostiky. Zborník prednášok SPS pri SAV. Bratislava: Psychodiagn. a didakt. testy 1986.
- Kondáš, O., Stempelová, J.: Psychohygienu pre vedúcich pracovníkov. Bratislava: Ústav vzdelávania pracovníkov rezortu MP, 1986.
- Kondáš, O.: Stav a perspektívy uplatňovania psychológie pri starostlivosti o zdravie. Zborník: *Psychologické vedy a efektivita ľudského činiteľa v soc.-ekon. rozvoji*. Nitra, 1988, 79-80.
- Kondáš, O.: Niektoré psychologické aspekty uplatňovania a rozvíjania zdravia v zmysle iniciatívy Svetovej zdravotníckej organizácie. *Čs. psychologie* 33, 1989, 2, 101-111.
- Kondáš, O., Kordačová, J.: Alexitýmia a jej metodické zachytenie. *Čs. psychol.* 34, 1990, 5, 411-425.
- Kondáš, O.: Group desensitization. 7th regional European symposium on Psychotherapy. Kroměříž, May 20.-24. 1991.
- Kondáš, O.: Psychology and Health. Introduction to the symposium and section. 6th Prague international conference „Psychological Development and Personality Formative Processes“. Prague, August 26.-30., 1991 in *Proceedings* (vyžiadaný úvodný referát).
- Kondáš, O.: Kognitívno-procesuálny prístup k výskumu a zvládaniu stresu. Referát na celoštátnej Psychoterapeutickej konferencii v Luhačovicích, 4.-8. 11. 1991 (nepubl.)
- Mikulková, M., Kondáš, O.: Psychologické bariéry pri znižovaní konzumu alkoholu u vysokoškolákov. *Protialk. obzor* 26, 1991, 1, 35-42.
- Kondáš, O.: Psychological development, personality nad health: Introductory remarks. In: *Psychological Development and Personality Formative Processes*. Praha: Institute of Psychology 1992, 382-384.
- Kondáš, O.: Rekonštrukčná preventívna stratégia u detí a mládeže. *Dieťa v ohrození II.: Ochrana a prevencia*. Bratislava: Detský fond SR, 1992, 50-53.
- Kondáš, O., Kordačová, J.: Kognitívny aspekt alkoholovej závislosti. *Protialk. obzor* 27, 1992, 363-375.
- Kondáš, O.: Integrácia a diferenciacia v psychoterapii. *Čs. psychol.* 37, 1993, 6, 545-548.
- Kondáš, O.: Počiatky špecializovanej prípravy psychológov – koncepcia prof. Jurovského. In: Kováč, D., Kováliková, V. (Eds.): *Zakladajúce osobnosti, peripetie a ponaučenia z novodobého vývoja psychológie na Slovensku*. Bratislava: Ústav experim. psychológie SAV 1993, 35-41.
- Kondáš, O.: Pitfalls and perspectives of psychodiagnosics. *Studia psychologica* 35, 1993, 2, 195-203.
- Kondáš, O.: Psychologický tréning ako nástroj podporujúci funkčnú kapacitu v starobe. *Lek. obzor* 42, 1993, 10, 475-479.
- Kondáš, O.: Grantové projekty vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie. In: *Psychológia v školstve: 30 rokov inštitucionálneho výskumu*. Bratislava: VÚDPaP 1994, 30-32.
- Kondáš, O.: Niektoré teoretické a výskumné východiská Preventívnej psychologickéj intervencie u detí a mládeže. *Dieťa v ohrození: Stav a perspektívy*. Bratislava: DF SR, 1994, 82-85.
- Kondáš, O.: Prvé kroky od rehabilitácie k dis-

- centnej psychoterapii. In: Zborník k 50. výročiu Psychiatrickej liečebne Veľké Leváre, 1994, 7-12.
- Kondáš, O.: Psychológia na FF UK od jej založenia. Referát na konferencii a zborník z nej. Bratislava: Stimul, 1994, 82-85.
- Kondáš, O.: Agresia, tolerancia a intolerancia. Tvorba 5, 1995, 14, 23.
- Kondáš, O.: Kvalita života, stres a životná spokojnosť. In: Kvalita života a životného prostredia – psychologické a medicínske aspekty. Bratislava: Ústav experim. psychológie SAV, 1995, 10-15.
- Kondáš, O.: Prínosy psychológie k preventívnej stratégii dysadaptácií u človeka našej doby. In: Acta psychologica Tyrnaviensia 1: Súčasný človek, jeho psychické problémy a možnosti riešenia. Trnava, 1996, 36-50.
- Kondáš, O.: Psychológia v transformujúcej sa Európe. Psych. a patopsych. dieťaťa 31, 1996, 1.
- Kondáš, O.: Psychológia na FF UK od jej založenia. In: Filozofická fakulta Univerzity Komenského v retrospektíve a perspektíve. Bratislava: Stimul 1997, 82-85.
- Kondáš, O.: Šté výročie klinickej psychológie ako výzva. Čs. psychol. 45, 1996, 5, 431-435.
- Kondáš, O.: Cognitive and behaviour therapy in Slovakia: A historical overview. Studia psychologica 39, 1997, 247-255.
- Kondáš, O.: Každodenné ministresy a ich možné dôsledky. Referát na konferencii „Osobnosť v spoločenských makrozmenách“. In: Kováč, D. (Ed.): Osobnosť v spoločenských makrozmenách. Bratislava: ÚEPs SAV 1997, 86-89.
- Kondáš, O., Kordačová, J.: Iracionalita a jej metodické zachytenie. In: Sarmány, – Schuller, I., Košč, M., Jaššová, J. (Eds.): Človek na počiatku nového tisícročia. Bratislava: MO SR 1998, 54-56.
- Kondáš, O., Kordačová, J.: Iracionalita – stručný prehľad doterajších metodík. Psych. a patopsych. dieťaťa 33, 1998, 2, 143-150.
- Kordačová, J., Kondáš, O.: Irrationality in the Youth – Structural differences in irrational beliefs in relation to age. Studia psychologica 40, 1998, 4, 282-286.
- Kondáš, O.: Možnosti a obmedzenia discentnej paradigmy v psychológii. Referát na sympóziu „Teoretické a metodologické problémy súčasnej psychológie“. Bratislava: ÚEPs SAV, 7. 9. 1998. (Possibilities and limitations of the discent paradigm in psychology. Studia psychologica 41, 1999, 4.)
- Kondáš, O.: Prevencia a jej výskumné špecifickosti. Psych. a patopsych. dieťaťa 34, 1999, 2.
- Kondáš, O.: Spätňý pohľad na drogovú závislosť a jej prevenciu u mládeže. Referát na celoslovenskej konferencii o prevencii abúzu drog u detí a mládeže, usporiadanej úradom vlády SR, Generálnym sekretariátom Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog v Šamoríne, 17. – 19.3. 1999. Alkoholové a drogové závislosti 43, 1999, 3, 155-160.
- Kondáš, O., Matula, Š.: Komplexná starostlivosť o mladú generáciu z hľadiska bio-socio-psychologického prístupu. Úvodný referát na interdisciplinárnej konferencii „Dieťa v ohrození“ VIII., 11. – 12. nov. Bratislava: DF SR 1999, 8-13.
- Matula, Š., Kondáš, O.: Komplexná starostlivosť – samozrejmosť mýtu alebo mýtus samozrejmosti. Referát na interdisciplinárnej konferencii „Dieťa v ohrození“ VIII., 11. – 12. nov. Bratislava: DF SR 1999, 67-72.
- Kondáš, O.: Prevencia a jej výskumné špecifickosti. Hlavný referát na konferencii „Rozvoj osobnosti dieťaťa v procese výchovy a vzdelávania“. VÚDPaP, Moravany, 16. – 18. jún 1999. Psych. a patopsych. dieťaťa 34, 1999, 2, 107-112.
- Kondáš, O.: Sú racio a discentno-kognitívna paradigma podstatné pre psychoterapiu? Vyžiadany referát na Úvodnom plenárnom zasadnutí XXII. česko-slovenské psychoterapeutické konferencie „Rozum v psychoterapii“, 12. – 16. okt. 1999, Luhačovice.
- Kordačová, J., Kondáš, O.: Môže redukovanie anxiety prispievať k zmysluplnejšiemu životu? Referát na vedeckej konferencii „Problémy a perspektívy rozvoja filozofických, humanitných a spoločenských vied“. Modra – Harmónia, SPAM, 29. – 30. 4. 2002.

Iné

32 hesiel v Pedagogickej encyklopédii. Bratislava: SPN, 1986.

47 hesiel do encyklopedického diela „Terminologický a výkladový slovník Pedagogická psychológia“. Bratislava: SPN 1997.

16. KONFERENCE EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI PSYCHOLOGIE ZDRAVÍ

Ve dnech 2. – 5. října 2002 se konala v portugalském Lisabonu již 16. konference Evropské společnosti psychologie zdraví (EHPS), tentokrát s podtitulem „Zdraví v průběhu životního cyklu: Celoživotní perspektiva“ („Health Through the Life Cycle: A Life Span Perspective“). Organizátoři s touto akcí spojili též organizaci 4. národní konference portugalské společnosti psychologie zdraví.

Konference se konala na dvou místech portugalského hlavního města, vzdálených od sebe cca